

Onderwijsbreed kader herstart onderwijsactiviteiten.

0. Inleiding

In deze notitie wordt aan de orde gesteld op welke wijze onderwijsinstellingen het onderwijs kunnen herstarten zodra de aanwijzing van de minister van Medische Zorg die dat nu verbiedt is ingetrokken. Tevens wordt verkend wat de mogelijkheden tot handhaving zijn als instellingen het onderwijs niet binnen de hier beschreven kaders hervatten. Ook wordt ingegaan op de vraag of ouders, leerlingen of studenten instellingen aansprakelijk kunnen stellen voor de schade die is opgelopen door het niet verzorgen van onderwijs. Dit laatste voor de periode van de gelding van de aanwijzing, als voor de periode daarna. De notitie is bedoeld om een onderwijsbreed kader te schetsen waarbinnen het onderwijs weer kan opstarten, zodanig dat alle instellingen hierin een gezamenlijke koers volgen.

0. Herstart van het onderwijs

Bij de afloop van het verbod tot het geven van fysiek onderwijs zullen instellingen met een zeer beperkte voorbereidingstijd het regulier onderwijs weer moeten opstarten. Zij kunnen hierbij tegen verschillende problemen oplopen, maar het is van groot belang dat de herstart van het onderwijs op een voor ouders, leerlingen en studenten eenduidige en gecoördineerde wijze op gang komt.

Het onderwijs zal moeten opstarten in een situatie waarin rekening gehouden moet worden met:

- De doorwerking van de periode van 6 weken waarin afstandsonderwijs moest worden gegeven;
- De beperkingen die het gevolg kunnen zijn van nog geldende gedragsregels ivm het coronavirus;
- De beperkingen die het gevolg zijn van hoger ziekteverzuim bij onderwijspersoneel vanwege de crisis.

Tegelijkertijd is het wenselijk dat zo snel mogelijk weer onderwijs op zo goed mogelijk niveau tot stand wordt gebracht, om de waarde van de diploma's te borgen, de opgelopen algemene achterstanden in te halen en een inhaalslag te maken t.a.v. de gelijke kansen.

Gedurende de werkingsduur van de maatregelen van het kabinet zijn de onderwijsinstellingen op grond van overmacht niet gehouden geweest tot de naleving van bekostigingsvoorwaarden, indien dat direct of indirect verband houdt met de crisis. Dezelfde overmachtssituatie geldt voor de aansprakelijkheid t.o.v. derden (ouders, studenten).

Na afloop van de maatregelen moeten de instellingen in principe weer voldoen aan de verplichtingen t.o.v. burgers en die voortvloeien uit de wet (zoals t.a.v. onderwijsbekostiging).

Het kan echter zo zijn dat op grond van objectieve (organisatorische en andere) redenen het niet mogelijk is de dienstverlening weer onmiddellijk, volledig en op dezelfde wijze voort te zetten. In dat geval (en in die mate) blijft de overmachtssituatie een legitieme reden vormen om niet (volledig) aan bekostigingsvoorwaarden te voldoen. Ook de aansprakelijkheid blijft beperkt.

Mede in verband met vraagstukken van rechtmatige besteding van de onderwijsbekostiging en in verband met mogelijke aansprakelijkstelling door ouders/studenten wordt hieronder een onderwijsbreed kader beschreven t.b.v. de beoordeling van langerdurende afwijking van het reguliere onderwijsprogramma. Gezien de grote verschillen in de onderwijssectoren, zowel qua organiseerbaarheid als qua noodzaak van "fysiek" onderwijs om de doelstellingen van het onderwijs te realiseren, is het de bedoeling dat binnen dit kader een specifieke uitwerking per sector wordt gemaakt.

1. Onderwijsbreed kader herstart reguliere onderwijsactiviteiten.

1. Vertrekpunt is dat na het vervallen van het verbod op het geven van fysiek onderwijs *gestreefd* wordt naar het zo spoedig mogelijk *herstel van de reguliere onderwijsactiviteiten*, danwel naar alternatieve vormen die dezelfde resultaten bewerkstelligen;
2. Als er bij openstelling van het onderwijs aanwijzingen van het RIVM blijven gelden t.a.v. social distance etc. kan dit beperkingen opleggen aan de herstart van het onderwijs, t.a.v. b.v. groepsgrootte, rooster. Per sector worden hierover nadere afspraken gemaakt binnen de sector en in overleg met OCW. Deze afspraken kunnen ruimte voor maatwerk geven, maar zijn in principe bindend voor instellingen (de afspraken legitimeren immers afwijking van de bekostigingsvoorwaarden);
3. Afhankelijk van de instellings-specifieke of sectorspecifieke situatie kan het enige tijd duren voordat het gewenste onderwijsaanbod weer op gang is. De instellingen communiceren hierover helder met ouders, leerlingen en studenten en het personeel;
4. Onderwijsonderdelen die gedurende de periode van afstandsonderwijs zijn gestart en die gezien hun interne samenhang een langere doorlooptijd hebben om de gestelde doelen te realiseren kunnen worden afgerond;
5. Indien voor een langere periode gebruik gemaakt wordt van de onder 1 genoemde mogelijkheid van een alternatief onderwijsaanbod gelden de volgende voorwaarden:
 - Betrokkenheid van medezeggenschap;
 - Transparante communicatie;
 - Afweging van belangen ouders/leerlingen/studenten t.o.v. instellingsbelang;
 - Ruimte voor maatwerk voor individuele ouders/leerlingen/studenten die een bijzonder belang hebben bij het reguliere onderwijs;
6. Instellingen die door hoog ziekteverzuim of andere omstandigheden die veroorzaakt of verergerd zijn door de coronacrisis nemen contact op met de inspectie voor het onderwijs.

2. Gevolgen van het niet volgen van het kader en de sectorale uitwerking daarvan voor mogelijke aansprakelijkheid en rechtmatigheid bekostiging.

Het bovenstaande kader is gebaseerd op de toepassing van het overmachtsbeginsel. In principe zijn de instellingen gehouden het reguliere onderwijs te verzorgen, maar in de geschetste situaties kan van hen niet in redelijkheid verlangd worden dat zij dit doen. Het niet voldoen aan de wettelijke verplichtingen moet immers toerekenbaar zijn, dus ofwel te wijten aan de schuld van de instelling of aan een andere oorzaak die krachtens wet of verkeersopvattingen voor rekening van de instelling komt. Als de instellingen buiten dit kader treden is het de vraag of zij een beroep op die overmacht kunnen doen. T.o.v. derden zullen zij die overmacht dan voor de civiele rechter moeten aantonen. T.o.v. de overheid als bekostiger is er in ieder geval geen door de overheid gedeelde beoordeling van overmacht, zodat kan blijken dat onderwijsbekostiging onrechtmatig is besteed of ontvangen. Voor aansprakelijkheid en handhaving van de onderwijsbekostiging wordt verwezen naar bijgaande notities.